

PASVALIO R. PUMPĖNŲ GIMNAZIJA

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

Parengė: ikimokyklinio ugdymo auklėtojos Genovaitė Barzdienė,
Jovita Zakarevičienė

PRITARTA
Gimnazijos tarybos pirmininkė

Laima Noreikienė
2017-07-07

SUDERINTA
Pasvalio rajono savivaldybės administracijos
švietimo ir sporto skyriaus vyriausioji specialistė,
vykdanti skyriaus vedėjo darbo funkcijas
Virginija Bajoriūnaitė
2017-10-02

Pumpėnai, 2017

PASVALIO R. PUMPĖNŲ GIMNAZIJOS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Informacija apie švietimo teikėją

Švietimo teikėjo pavadinimas: Pasvalio r. Pumpėnų gimnazija.

Teisinė forma: Pasvalio rajono savivaldybės biudžetinė įstaiga.

Grupė: Bendrojo ugdymo mokykla.

Ugdymo(si) kalba: lietuvių.

Ugdymo(si) forma: dieninė.

Įstaigos kodas: 190615485.

Adresas: Panevėžio g. 53, LT-39235 Pumpėnai, Pasvalio r. sav. tel. (8 451) 43 648, Aukštagojaus g. 8, Kalno k., Pumpėnų sen., Pasvalio r. (Kalno skyrius), el. p. pumpenum@pasvalys.lt, interneto svetainės adresas: www.pumpenu.pasvalys.lm.lt

1.2. Vaiko, tėvų (globėjų, rūpintojų), vietos bendruomenės poreikiai

Programa orientuota į **vaiko poreikių** tenkinimą. Vaiko poreikis turėti geras socialines, edukacines, vystymosi sąlygas yra vienas pagrindinių ir su vaiko amžiumi nesikeičiančių interesų. Atsižvelgiant į individualius, specialiuosius poreikius, siekiame tenkinti pagrindinius vaiko poreikius: saugumo, aktyvumo, žaidimo, bendravimo, bendradarbiavimo, pažinimo, saviraiškos.

- **Poreikis jaustis saugiai.** Vaikas gali jaustis saugus, pradžioje būdamas suaugusiųjų globoje, palaiapsniui ir pats mokosi saugoti save.

- **Poreikis judėti.** Vaikas nuolat juda, bėgioja, sportuoja, laipioja judėjimui, aktyviai veiklai skirtose zonose, lauko aikštelėse.

- **Poreikis žaisti.** Kiekvienas vaikas turi galimybę žaisti su jam patinkančiais žaislais, pasirinkti žaidimo vietą, draugus. Žaisdamas jis išreiškia savo socialinę patirtį, bendrauja.

- **Poreikis bendrauti.** Vaikas nori būti gerbiamas, kitų pripažintas, kaip turintis savitų gabumų, vertingų savybių, išlikti savitu, skirtingu nuo kitų.

- **Poreikis patenkinti savo smalsumą.** Tenkindamas savo smalsumą, vaikas kaupia žinias, tikslina turimus daiktų vaizdinius, veikia aplinkoje su įvairiais daiktais, kartu plečia savo žodyną. Vaikas nori viską paliesti, pajauti todėl, kad jo saviti mokymosi metodai.

- **Poreikis būti savarankiškam.** Vaikas nori pats savarankiškai valgyti, rengtis, pasirinkti veiklą, priemones, žaislus.

- **Poreikis produktyviai ir kūrybingai veiklai.** Šiuolaikinėje žinių ir technologijų visuomenėje augantis vaikas domisi, nori žaisti kompiuterinius ir kt. žaidimus. Vaikas beveik visada nori ką nors veikti: piešti, lipdyti, konstruoti. Tam, kad vaikas nuolat galėtų įgyvendinti savo sumanymus, jam sudaromos palankios sąlygos tai atlikti, sukuriant lanksčią ir mobilią ugdymosi aplinką.

Tėvų lūkesčiai susiję su vaiko ugdymu: jiems labai svarbu, kad būtų sudarytos geros visapusiško ugdymo(si) sąlygos, kad būtų tenkinami specialieji ir išskirtinių gebėjimų turinčių

vaikų poreikiai, teikiama specialistų pagalba. Tėvų lūkesčiai: tinkama vaikų priežiūra ir maitinimas, vaiko saugumo ir sveikatos užtikrinimas, vaiko mokėjimas bendrauti su bendraamžiais ir su suaugusiais, savarankiškumas, pasirengimo mokyklai svarba ir pan.

Puoselėjamos visos vaikų galios, lemiančios asmenybės vystymąsi ir integracijos į visuomenę sėkmę, tikslingai ugdomos vaikų vertybinės nuostatos, tenkinami svarbiausieji jų poreikiai: pažinimo, bendravimo, asmeninio vertingumo, saviraiškos, judėjimo, fizinio ir psichinio saugumo. Siekiant patenkinti įstaigą lankančių vaikų poreikius, taikomas visapusiškas vaikų ugdymas, atsižvelgiant į vaikų amžių, raidos ypatumus, specialiuosius poreikius. Įstaigą lankantiems vaikams teikiama logopedo pagalba.

1.3. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą

Vaikystė – tai asmenybės psichinių, dvasinių ir fizinių galių formavimosi laikotarpis. Tai gražiausias ir dažnai geriausias žmogaus gyvenimo laikotarpis, kupinas emocijų, ieškojimų ir atradimų, neužmirštamų minučių ir įspūdžių. Kiekvienas vaikas – unikali asmenybė, kuri geriausiai vystosi tada, kai pati renkasi kaupimo būdą. Todėl kiekvienam vaikui suteikiama pasirinkimo laisvė. Jis turi galimybę rinktis veiklą pagal savo poreikius, interesus bei nuotaiką. Vaikystė – tai laikas, kai padedami pagrindai gyvenimo meilei ir mokymuisi, tobulumo troškimui ir atsparumui gyvenimo negandoms, visų gyvybių pagarbai, prisiminti, pratęsti mūsų senolių kultūrą, papročius, norui dalintis ir padėti kitiems. Tai laikotarpis, kuriame itin ryškus natūralus žmogaus siekis būti laisvam ir savarankiškam savo mintimis, veiksmais, jausmais. Vaikas pasaulį pažįsta kaip naują ir jį atranda keisdamas, todėl vaikystės aplinkoje mes visi esame svarbūs, kuriame, gyvename ir žaidžiame kartu. Visų mūsų požiūris į vaiką supančią aplinką yra skirtingas. Viskas priklauso nuo akių, kurios žiūri, nuo jausmų, kurie jaučia. Vaiko tobulėjimas siejamas su natūralia, spontaniška jo sklaida, laikant vaikiškumą itin vertinga savybe, ypatingą reikšmę suteikiant vaikų bendruomenei, kaip aplinkai, kurioje labiausiai reiškiasi vaiko savivoka ir vyksta savaiminis socialinės kognityvinės patirties kaupimas. Šiuo atveju vaikams nėra primetamos suaugusiųjų bendruomenei būdingos veiklos ir elgesio taisyklės, taigi palaikomi unikalūs „vaikiški“ mokymosi būdai.

Mums artima Vakarų Europos teoretiko pedagoginė F. Frebelio idėja: žaidimas – pagrindinis ugdymo metodas. Darželyje labai svarbu išmokyti žaisti. Tai svarbiausias „mokslas“ šiame amžiuje. Vaikai pasižymi lakia vaizduote, magišku, simboliu mąstymu, linkę fantazuoti, stebėti, tyrinėti, kurti, „išžaisti“ įvairias situacijas, kartu ir modeliuoti, eksperimentuoti, repetuoti įvairius vaidmenis.

Visokeriopai skatinama ankstyvoji vaikų draugystė, gebėjimas dirbti grupelėmis, kooperuotis, bendradarbiauti, veikti bendrai ir individualiai. Vaikas aktyvus ir nenurimstantis, kupinas naujos energijos ir nuolat siekiantis pasinerti į pažinimo paslaptis. Jis mokosi būti suaugęs, savarankiškas, mokosi elgtis su artimaisiais, gyvą gamtą. Vaikas toks pat žmogus kaip ir mes, suaugusieji, tik jis dar mažas, tik jo emocijos stipresnės, įspūdžiai gilesni, vidinis pasaulis spalvingesnis bei tyresnis ir nepalyginti turtingesnis negu suaugusiųjų. Susitarimas tarp vaikų ir suaugusiųjų bei kartu kuriamos taisyklės padeda formuoti atsakomybės jausmui. Skatinamas aktyvus vaiko dalyvavimas visose veiklose, palaikoma jo iniciatyva, išklausa vaiko nuomonė. Tėvai ir pedagogai turi saugoti savitos vaikystės vertybes, puoselėti asmens unikalumą ir jo norą tobulėti.

1.4. Mokytojai ir kiti specialistai

Su ikimokyklinio amžiaus vaikais dirba 10 darbuotojai, iš jų 6 pedagogės: 5 turi aukštąjį išsilavinimą, 1 turi aukštesnįjį išsilavinimą. Viena pedagogė turi vyresniosios auklėtojos kvalifikacinę kategoriją ir 4 – auklėtojos kvalifikacinę kategoriją. Logopedinę pagalbą teikia logopedė, turinti logopedės metodininkės kvalifikacinę kategoriją. Pedagogės nuolat kelia savo kvalifikaciją kursuose ir seminaruose, dalijasi gerąja darbo patirtimi organizuodamos atviras

veiklas, šventes, pramogas. Darbuotojai glaudžiai bendradarbiauja su bendruomenės nariais, įsitraukdami į gimnazijos, vietos bendruomenių veiklą, vykdomus projektus.

1.5. Įstaigos ir regiono savitumas

Įstaigos kultūrą, jos savitumą nusako visos bendruomenės vertybės, įsitikinimai, bendri siekiai, tradicijos. Pagrindiniai ugdymo uždaviniai – ugdyti doras, savarankiškas, sąmoningas, laisvai mąstančias asmenybes, gebančias kūrybingai veikti. Sukurta saugi, jauki aplinka, leidžianti pasireikšti visiems vaikų gebėjimams. Vaikai ikimokyklinio ugdymo grupėse jaučiasi laukiami, saugūs, reikalingi ir mylimi. Kiekviena grupė – atvira, ten sudaryta estetiška, vaiko kūrybingumą skatinanti aplinka, dirba kompetentingi ir kūrybingi pedagogai, specialistai, sudarytos sąlygos vaikams susipažinti ir stebėti gamtą visais metų laikais, įgyti mokėjimų ir įgūdžių natūralioje aplinkoje.

Pumpėnų gimnazijos ir Kalno skyriaus ikimokyklinio ugdymo grupės įsikūrusios Pasvalio rajone Pumpėnų seniūnijoje. Šiuo metu įstaigoje veikia 2 ikimokyklinio ugdymo amžiaus vaikų grupės: Pumpėnų gimnazijos ikimokyklinio ugdymo grupė 3–5 metų vaikams ir mišri Kalno skyriaus 3–6 metų vaikų ikimokyklinio ugdymo grupė. Nuo 2017-09-01 d. Pumpėnų gimnazijoje veikia ankstyvojo amžiaus vaikų (nuo 2 metų) grupė. Ikimokyklinio ugdymo grupių darbo dienos trukmė 10.00 val.

Pumpėnų gimnazijos ikimokyklinio ugdymo „Bitučių“ ir „Boružiukų“ grupės įsikūrusios Pumpėnų gimnazijos pastato pirmame aukšte ugdymo procesui pritaikytose patalpose. Ugdytiniai naudojami gimnazijos sporto ir aktų salėmis. Pumpėnuose yra Pasvalio kultūros centro filialas, biblioteka, seniūnija, paštas, bažnyčia. Netoliese yra vandens telkinys, parkas, vaikų žaidimų aikštelė. Aplinka palanki vykdyti įvairius edukacinius, šventinius renginius gamtoje bei gamtos taršos prevencijai skirtus projektus. Ikimokyklinio ugdymo grupėse ugdomi vaikai nuo 2 iki 5 metų. Grupės tradicija – dalyvauti Pumpėnų gimnazijos šventėse, akcijose, kuriose vaikai gali parodyti savo meninius gebėjimus.

Pumpėnų gimnazijos Kalno skyriaus ikimokyklinio ugdymo „Drugelių“ grupė įsikūrusi Jurgėnų kaimo bendruomenės daugiafunkciniame centre, ugdymo procesui pritaikytose patalpose. Centre yra Pasvalio kultūros centro filialas, biblioteka, medicinos punktas, vietos bendruomenės patalpos. Šalia yra vaikų žaidimų aikštelė. Vaikams sudarytos sąlygos pasivaikščioti, stebėti gamtą įvairiais metų laikais.

Tenkinant poreikį pažinti artimiausią aplinką vaikai bus supažindinami su grupės aplinka, su rajono ypatumais. Tai tipiškas šalies šiaurinės dalies lygumų rajonas – derlingų žemių, upių, slėnių kraštas. Pagal užimamą plotą Pasvalio rajonas yra vienas mažiausių šalyje. Šiam kraštui būdingos lygumos, kurių atsiradimo priežastys yra net prieš 350 milijonų metų plytėjęs vandens baseinas – senovinės negilios marios. Tai karstinių įgriuvų ir smegduobių vietovė, ypatinga savo Smegduobių parku, Girnų muziejumi, Žaliuoju šaltiniu, Krašto muziejumi, Baltijos kelio istorija, garsiais šio krašto žmonėmis: B. Brazdžioniu, M. Karčiausku, E. Matuzevičiumi, G. Petkevičaitė- Bite ir kitais.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Humaniškumo. Pripažįstama teisė būti skirtingam – gerbti vaiką kaip asmenybę. Pripažįstama vaiko vidinio pasaulio nepriklausomybė – savarankiškumas, garantuojantis jam teisę gyventi ir elgtis pagal prigimtį bei asmeninę patirtį.

Demokratiškumo. Sudaromos lygios galimybės visiems vaikams harmoningai vystytis ir visapusiškai ugdytis.

Prieinamumo. Ugdymo turinys sudarytas taip, kad jį būtų galima lanksčiai taikyti atsižvelgiant į kiekvieno vaiko individualius poreikius, interesus bei galimybes.

Tęstinumo. Ugdymo turiniu siekiama, kad vaikas darniai pereitų nuo ugdymo(si) šeimoje ar ikimokyklinio ugdymo grupėje prie ugdymo(si) priešmokyklinio ugdymo grupėje, o vėliau – mokykloje.

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas. Atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, jo individualią patirtį, vadovaujantis raidos dėsningumais padėti vaikui išsiugdyti savarankiškumo, sveikos gyvensenos, pozityvaus bendravimo su suaugusiais ir vaikais, kūrybiškumo, aplinkos ir savo šalies pažinimo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

Siekti, kad vaikas:

- Plėtotų individualias fizines, socialines, pažinimo, kalbos ir bendravimo, kūrybines galias, pažintų ir išreikštų save.
- Pozityviai bendrautų ir bendradarbiautų su suaugusiais ir vaikais, mokytųsi spręsti kasdienes problemas, atsižvelgtų į savo ir kitų ketinimus, veiksmų pasekmes.
- Aktyviai dalyvautų ir kūrybiškai išreikštų save šeimos, ugdymo įstaigos ir vietos bendruomenės gyvenime.
- Mokytųsi pažinti ir veikti: žaistų, keltų klausimus, tyrinėtų, rinktųsi veiklos būdus ir priemones, samprotautų apie tai, ko išmoko, numatytų tolesnės veiklos žingsnius.

IV. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

Grupėse dirbančios ikimokyklinio ugdymo auklėtojos, vadovaudamosi ikimokyklinio ugdymo programa, planuoja savaitės ugdomąją veiklą. Tai tik orientyras, nevaržantis auklėtojų, leidžiantis joms kūrybingai organizuoti savo veiklą, ją įvertinti ir koreguoti, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko amžių, jo patirtį, vaiko individualumą bei grupės savitumą, tėvų bei vaikų poreikius.

Auklėtojos gali papildyti veiklos planavimą naujausiomis kolegų idėjomis, paskelbtomis pedagoginėje spaudoje, leidiniuose, pedagoginiuose tinklapiuose.

Programos ugdymo turinys parengtas vadovaujantis ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu, kurį sudaro 18 vaiko ugdymosi pasiekimo sričių, išskirtų siekiant visuminio vaiko asmenybės ugdymosi ir atsižvelgiant į vaiko raidos bei ugdymosi ypatumus. Pasiekimų sritys yra lygiavertės. Jos apima visus svarbiausius vaiko nuo gimimo iki šešerių metų pasiekimus, kurie sudaro pamatą sėkmingai kompetencijų – socialinės, sveikatos, pažinimo, komunikavimo, meninės – plėtotei priešmokykliniame ugdyme.

Vaikų veiksenos numatytos siekiant aprėpti visų vaikui reikalingų kompetencijų (socialinės, komunikavimo, pažinimo, sveikatos saugojimo, meninės) ugdymą.

Socialinė kompetencija. Puoselėjamas vaiko orumas, pasitikėjimas savimi bei savo gebėjimais. Palaikomas ir skatinamas domėjimasis savimi, bendraamžiais, suaugusiais. Savojo „aš“ suvokimas ir siejimas su kitais žmonėmis. Susipažįstama su vertybėmis ir visuomenei priimtinu elgesiu. Skatinama suprasti kas gera ir kas bloga. Skatinamas jautrumas, noras padėti kitam.

Komunikavimo kompetencija. Ugdomi komunikavimo gebėjimai, kurie reiškiasi visose vaiko gyvenimo srityse: bendravimas žodžiu ar raštu, žodyno praplėtimas, dalyvavimas pokalbyje išreiškiant save, suvokiant gamtos ir žmogaus sukurtą grožį.

Pažinimo kompetencija. Vaiko domėjimasis viskuo, kas yra aplinkui. Gebėjimas sutelkti dėmesį, suvokti, įsiminti, samprotauti, spręsti problemas, kritiškai mąstyti. Gebėjimas taikyti įvairius pasaulio pažinimo būdus: stebėjimą, klausinėjimą, eksperimentavimą, modeliavimą, prognozavimą, informacijos paiešką.

Sveikatos saugojimo kompetencija. Tai gera vaiko sveikata ir savijauta. Formuojami fizinio judėjimo svarbos sveikatai ir sveikos gyvensenos įgūdžiai, gebėjimai justti ir valdyti savo kūną,

keičiant judėjimo kryptį, tempą, jėgą, išlaikyti pusiausvyrą, suvokimą atitinkantį sveikatos, higienos ir saugumo sampratą.

Meninė kompetencija. Suteikiama galimybė pajauti ir stebėti grožį. Žadinamas poreikis bendrauti su menu ir jį kurti. Padedama vaikui pažinti ir išreikšti save pačiomis įvairiausiomis meno priemonėmis bei formomis: vaidinant, šokant, muzikuojant, kuriant dailės darbelius. Lavinamos vaikų kūrybinės galios.

Ugdymo programoje, atsižvelgiant į vaikų norus, pedagogų sumanymus, ugdomosios aplinkos galimybes, vietos bendruomenės/šeimų lūkesčius bei rekomendacijas, pedagogų gerą patirtį, laikmečio iššūkius, numatyti šie **metodai**:

- žaidybiniai – skatina vaikų judėjimą, žadina jų teigiamas emocijas, fantaziją, formuoja socialinius įgūdžius, sukonzentruoja dėmesį į veiklos tikslumą;

- vaizdiniai/interaktyvūs – formuoja vaizdinius apie vaikus ir juos supantį pasaulį;

- praktiniai/darbiniai – per veiklą padeda vaikams pažinti/suprasti juos supančią aplinką ir jos kaitą, formuoja socialinius įgūdžius;

- žodiniai – pasakojimai, pokalbiai, diskusijos, skaitymai moko suvokti ir perduoti informaciją, komunikuoti;

- kūrybiniai – sudaro sąlygas reikšti savo mintis, emocijas, meninius gebėjimus, įgyvendinti idėjas;

- eksperimentiniai/tyrinėjimo – moko stebėti, įsiklausyti, išgirsti, pamatyti, atrasti, padeda suprasti ir kontroliuoti kintančias aplinkybes, tenkina lankstumo besikeičiančioje aplinkoje reikmes;

- projektiniai – inovatyvūs, lankstūs, susiję su įvairiomis temomis, orientuoti į visų kompetencijų gebėjimų, taip pat pilietinį, etnokultūrinį, ekologinį, aplinkosauginį ugdymą.

Kompetencija ir ugdytina sritis	Vertybinių nuostatų ir gebėjimų	Vaikų veiksenos		
		2–3m.	3–5 m.	3-6 m.
<p>Sveikatos saugojimo k.</p> <p>Kasdienio gyvenimo įgūdžiai</p>	<p>Nuostata Noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.</p> <p>Gebėjimai Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bando pats valgyti. • „Savais“ išsireikškimais pasako, veido mimika, rankų ženklais parodo norėdamas tuštintis ir šlapintis, suaugusiojo padedamas eina į tualetą. • Kiša koją į batuką, ranką į rankovę, deda kepurę ant galvos. • Suaugusiojo padedamas, bando nusiplauti ir nusišluostyti rankas. • Suaugusiojo padedamas pučia nosį į servetėlę. • Paprašytas padeda žaislą į jam skirtą vietą. • Atpažįsta ir parodo savo rūbelius. 	<ul style="list-style-type: none"> • Naudojasi stalo įrankiais. • Įvardina ką mėgsta, ko nemėgsta. • Laikosi asmens higienos taisyklių. • Pats apsirengia, nusirengia. • Laikosi grupės taisyklių. • Žino mandagaus elgesio taisykles. • Žino saugaus elgesio taisykles. • Žino žaislų, savo asmeninių daiktų vietą. • Žino keletą sveikatai naudingų ir vertingų maisto produktų. 	<ul style="list-style-type: none"> • Naudojasi stalo įrankiais. • Įvardina ką mėgsta, ko nemėgsta. • Laikosi asmens higienos taisyklių. • Pats apsirengia, nusirengia. • Laikosi grupės taisyklių. • Žino mandagaus elgesio taisykles. • Žino saugaus elgesio taisykles. • Žino žaislų, savo asmeninių daiktų vietą. • Žino keletą sveikatai naudingų ir vertingų maisto produktų. • Žino kelis grūdinimosi būdus.
<p>Sveikatos saugojimo k.</p> <p>Fizinis aktyvumas</p>	<p>Nuostata Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.</p> <p>Gebėjimai Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydami</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eina pažymėtu takeliu įvairiomis kryptimis. • Užlipa ir nulipa nuo kėdės, atsisėda ant jos, suaugusiojo padedamas prisitraukia. • Sėdasi ir supasi ant arkliuko. • Vaikšto laikydamasis už 	<ul style="list-style-type: none"> • Sistemingai mankštinasi, sportuoja. • Atlieka šuolių judesius. • Atlieka įvairias ėjimo ir bėgimo užduotis. • Žaidžia komandinius ir judrius žaidimus. • Įvairiais būdais įveikia nesudėtingas kliūtis 	<ul style="list-style-type: none"> • Sistemingai mankštinasi, sportuoja. • Atlieka šuolių judesius. • Atlieka įvairias ėjimo ir bėgimo užduotis. • Žaidžia komandinius ir judrius žaidimus. • Įvairiais būdais įveikia nesudėtingas kliūtis.

	<p>pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių – rankos koordinacija, bei išlavėjusi smulkioji motorika.</p>	<p>įvairių daiktų, lipa kelių pakopų laipteliais aukštyn laikydamasis už turėklų ar suaugusiojo rankos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Siekia ir čiumpa daiktus, žaislus, paima ir laiko juos rankoje, perima iš vienos rankos į kitą. • Sustato kaladėles vieną ant kitos. • Žaidžia su judėjimą skatinančiais žaislais. • Eina keturpėsčias (delnais, keliais), pralenda pro kliūtį, išbando judėjimą vietoje ir keičiant padėtį erdvėje; judėjimą skirtingu tempu ir skirtingomis kryptimis. • Žaisdamas judriuosius, improvizacinius, kūrybinius žaidimus atlieka judesius visu kūnu, rankomis, kojomis, galva, mėgdžioja suaugusiojo veiksmą. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atlieka fizinius pratimus pamėgdžiodamas suaugusįjį. • Atlieka įvairius fizinius veiksmus su kamuoliu. • Bando tiksliai atlikti judesius ranka, plaštaka, pirštais. • Grūdinasi natūraliais gamtos veiksniais: oru, saulės spinduliais, vandeniu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atlieka fizinius pratimus pamėgdžiodamas suaugusįjį. • Atlieka įvairius fizinius veiksmus su kamuoliu. • Bando tiksliai atlikti judesius ranka, plaštaka, pirštais. • Grūdinasi natūraliais gamtos veiksniais: oru, saulės spinduliais, vandeniu. • Dalyvauja išvykose gamtoje.
<p>Socialinė k.</p> <p>Emocijų suvokimas ir raiška</p>	<p>Nuostata Domisi savo ir kitų emocijomis, jausmais.</p> <p>Gebėjimai Atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Žaisdamas su kitais vaikais, suaugusiais, juokiasi, krykštauja, kai supyksta - verkia, liūdi. • Atpažįsta kito vaiko ar suaugusiojo džiaugsmo, liūdesio, pykčio emocijų 	<ul style="list-style-type: none"> • Atpažįsta ir pavadina pagrindines emocijas. • Vartoja emocijų raiškos žodelius ir pavadinimus. • Atpažįsta ir pavadina savo jausmus. • Supranta kitų emocijas ir 	<ul style="list-style-type: none"> • Atpažįsta ir pavadina pagrindines emocijas. • Vartoja emocijų raiškos žodelius ir pavadinimus. • Atpažįsta ir pavadina savo jausmus. • Supranta kitų emocijas ir

	<p>įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus (užjaučia, padeda).</p>	<p>išraiškas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nuramina verkiantį vaiką: duoda jam žaislą, paglosto. • Veidrodyje tyrinėja veido mimikas: „linksmas“, „piktas“, verkia“, „džiaugiasi“. 	<p>jausmus.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Moka įvairiai reikšti emocijas. • Žaidžia įvairius žaidimus, skirtus emocijų atpažinimu. 	<p>jausmus.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Moka įvairiai reikšti emocijas. • Žaidžia įvairius žaidimus, skirtus emocijų atpažinimu. • Išklauso ir bando suprasti draugo išgyvenimus.
<p>Socialinė k. Savireguliacija ir savikontrolė</p>	<p>Nuostata Nusitekęs valdyti emocijų raišką ir elgesį. Gebėjimai Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiauadrinęs geba nusiraminti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Įprastoje aplinkoje gražiai sutaria, žaidžia su vaikais, dalinasi žaislais, užmiega vienas. • Bendraudamas su kitais vaikais, suaugusiais valdo savo emocijas (pyktį, fizinę jėgą). • Reaguoja į suaugusiojo pastabas, veido išraišką, balso intonaciją, emocijas, žodžius. • Nusiramino, atsipalaidavimo ieško suaugusiųjų tarpe (ropščiasi ant kelių, tiesia rankas sakydamas o- pa- pa). Raminamas nustoja verkti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pozityviai kalba apie save. • Randa išeitį iš įvairių žaidybinių situacijų. • Laikosi numatytų taisyklių, tvarkos. • Sutelkia dėmesį klausymui, įvairiai veikia. • Vengia konfliktų su aplinkiniais. • Emocijas išreiškia žodžiais, o ne veiksmais. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pozityviai kalba apie save. • Randa išeitį iš įvairių žaidybinių situacijų. • Laikosi numatytų taisyklių, tvarkos. • Sutelkia dėmesį klausymui, įvairiai veikia. • Vengia konfliktų su aplinkiniais. • Žino, kad spręsti konfliktus reikia be smurto.
<p>Socialinė k. Savivoka ir savigarba</p>	<p>Nuostata Save vertina teigiamai. Gebėjimai Supranta savo asmens tapatumą (aš esu, buvau, būsiu), pasako,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pašaukus vardu pasuka galvą, žiūri į akis. • Pasako savo vardą. • Parodo save nuotraukose, atpažįsta save veidrodyje. • Žaidžia savo rankytėmis 	<ul style="list-style-type: none"> • Skiria mergaites nuo berniukų. • Įvardina 5–6 kūno dalis. • Save suvokia kaip asmenį „aš“. 	<ul style="list-style-type: none"> • Skiria mergaites nuo berniukų. • Įvardina 5–6 kūno dalis. • Save suvokia kaip asmenį „aš“.

	<p>kad yra berniukas/mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais. Palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.</p>	<p>(suneria, liečia viena kitą), tyrinėja savo kojeles, rankeles, liečia kitų vaikų atskiras kūno dalis, kai kurias pavadina: galvytė, akytės nosytė, rankytės.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Džiaugiasi kai jį įvertina, jam ploja, pagiria. • Pradeda suprasti žodžius „galima“, „negalima“, suvokia, kad rankos judesiais galima išreikšti mintį: „atia“, „myliu“, „nu-nu-nu“. 	<ul style="list-style-type: none"> • Apibūdina savo ir kitų išvaizdą. • Atpažįsta save nuotraukose. • Pasakoja apie save, šeimą, draugus. • Pasitiki savimi ir savo sugebėjimais. • Supranta savo augimą. 	<ul style="list-style-type: none"> • Apibūdina savo ir kitų išvaizdą. • Atpažįsta save nuotraukose. • Pasakoja apie save, šeimą, draugus. • Pasitiki savimi ir savo sugebėjimais. • Supranta savo augimą.
<p>Socialinė k.</p> <p>Santykiai su suaugusiais</p>	<p>Nuostata Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais.</p> <p>Gebėjimai Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino kaip reikia elgtis su nepažįstamaisiais suaugusiais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dažniausiai vykdo auklėtojos ar kitų suaugusiųjų jam suprantamus nurodymus, prašymus; kreipiasi į jį pagalbos. • Bendrauja, ieško ryšio su kitais jam pažįstamais žmonėmis. • Nenoriai bendrauja, gėdijasi, rodo savo emocijas (verkia, rėkia) nepažįstamųjų tarpe, tačiau gerai prie jų jaučiasi kai šalia yra tėvai, auklėtojos. • Džiaugiasi, krykštuoja pamatęs savo mamą ar 	<ul style="list-style-type: none"> • Lengvai atsiskiria nuo savo šeimos narių. • Žaisdamas mėgdžioja suaugusiuosius. • Prireikus kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. • Pasitiki gerai pažįstamais suaugusiais. • Atsargiai elgiasi su nepažįstamaisiais. • Žino į kokius žmones ar tarnybas gali kreiptis ištikus nelaimei. • Mandagiai bendrauja su suaugusiais. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lengvai atsiskiria nuo savo šeimos narių. • Žaisdamas mėgdžioja suaugusiuosius. • Prireikus kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. • Pasitiki gerai pažįstamais suaugusiais. • Atsargiai elgiasi su nepažįstamaisiais. • Žino į kokius žmones ar tarnybas gali kreiptis ištikus nelaimei. • Mandagiai bendrauja su suaugusiais.

<p>Socialinė k.</p> <p>Santykiai su bendraamžiais</p>	<p>Nuostata Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais.</p> <p>Gebėjimai Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalijasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p>	<p>tėtį, bėga pas juos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pamatęs draugą, žiūri jam į veidą, bando paliesti akį, nosį, tempia už plaukų. • Reaguoja į kitų draugų emocijas (verkia, juokiasi kartu). • Atsistoja prieš kitą vaiką veidas į veidą, žiūri į akis, nusišypso. • Duoda kitam vaikui žaislą, mokosi jį imti iš kito, dalintis. • Ramiai, draugiškai žaidžia greta kitų vaikų. 	<ul style="list-style-type: none"> • Įvardina kas yra draugas (-ai). • Padeda kitam vaikui. • Tolerantiškai bendrauja. • Tariasi dėl bendros veiklos. • Žaidžia bendrus žaidimus. • Žino netinkamo elgesio pasekmes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Įvardina kas yra draugas (-ai). • Padeda kitam vaikui. • Tolerantiškai bendrauja. • Tariasi dėl bendros veiklos. • Žaidžia bendrus žaidimus. • Žino netinkamo elgesio pasekmes.
<p>Komunikavimo k.</p> <p>Sakytinė kalba</p>	<p>Nuostata Nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.</p> <p>Gebėjimai Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiaisiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreišdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Klausosi ir supranta ką sako suaugusieji, vaikai. Visą tai parodo <i>gestais</i> (purto galvą, linksi, ploja delniukais, pradeda verkšlenti), <i>mimika</i> (nukreipia akis, sukiojasi, ieško pavadinto daikto), <i>visu kūnu</i> (prieina, nueina, atsisėda). • Apžiūri žaisliukus, figūreles; pasako ar parodo atskiras kūno dalis, juos kalbina. • Pašaukus vardu atsisuka. 	<ul style="list-style-type: none"> • Reaguoja į prašymus. • Mokosi išklaudyti kalbantįjį. • Atsako į klausimus. • Pavadina aplinkos daiktus, reiškinius. • Deklamuoja eilėraščius. • Atkartoja pasakas. • Vartoja apibendrinančius žodžius. • Kalboje vartoja daiktavardžius ir kitas 	<ul style="list-style-type: none"> • Reaguoja į prašymus. • Mokosi išklaudyti kalbantįjį. • Atsako į klausimus. • Pavadina aplinkos daiktus, reiškinius. • Deklamuoja eilėraščius. • Atkartoja pasakas. • Vartoja apibendrinančius žodžius. • Kalboje vartoja daiktavardžius ir kitas kalbos dalis. • Dalyvauja

		<ul style="list-style-type: none"> • Paprašius atnešti daiktą, jo ieško, suranda ir atneša, kartoja siūlomus judesius. Atsako į klausimą: „kur yra?“ • Savo įspūdžius išsako trumpais sakiniais. • Varto, žiūrinėja knygeles apie gyvūnus, bando sakyti garsų junginius: miau-miau, au-au, čir-čir ir kt. • Ploja katutes, čiauška garsų junginius, „savo“ kalba, kartoja paprastus jam sakomus žodžius: duok, noriu, ačiū ir kt. • Mimika, gestais, trumpais žodeliais atsako į suaugusiojo klausimus, prašymus. • Teigiamai arba neigiamai reaguoja į prašymus, siūlymus. • Pasisveikina ir atsisveikina, atkartoja atskirus žodelius ir bando tarti žodžius („labas“, „ate“). 	<p>kalbos dalis.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dalyvauja pokalbiuose, žodiniuose žaidimuose. • Išgirsta pirmą ir paskutinį žodžio garsą. • Moka suformuluoti klausimą. • Paaiškina kai kurių žodžių reikšmę. • Plečia žodyną naujais žodžiais, naujomis sąvokomis. • Suvokia pokalbio, pasakojimo, skaitomo kūrinio eigą. • Daiktus pavadina maloniniais žodeliais. • Deklamuoja savo sukurtus kūrinėlius. • Žaidžia garsais, žodžiais. • Moka keisti balso intonaciją, tempą ir kt. 	<p>pokalbiuose, žodiniuose žaidimuose.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Išgirsta pirmą ir paskutinį žodžio garsą. • Moka suformuluoti klausimą. • Paaiškina kai kurių žodžių reikšmę. • Plečia žodyną naujais žodžiais, naujomis sąvokomis. • Suvokia pokalbio, pasakojimo, skaitomo kūrinio eigą. • Daiktus pavadina maloniniais žodeliais. • Deklamuoja savo sukurtus kūrinėlius. • Žaidžia garsais, žodžiais. • Moka keisti balso intonaciją, tempą ir kt. • Supranta, kad kūrinys turi pradžią, pabaigą, vidurį. • Išgirsta visus garsus žodyje ir pasako juos eilės tvarka.
<p>Komunikavimo k.</p> <p>Rašytinė kalba</p>	<p>Nuostata</p> <p>Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.</p>	<p>SKAITYMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domisi, varto, liečia, apžiūrinėja įvairaus formato, medžiagos 	<p>SKAITYMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domisi ir varto knygeles. • Atpažįsta, įvardina 	<p>SKAITYMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domisi ir varto knygeles. • Atpažįsta, įvardina

	<p>Gebėjimas Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.</p>	<p>žaislines paveikslėlių knygeles, rodo pirštu paveikslėlį, sako: kar-kar, au-au.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atpažįsta mėgstamą knygelę, kartais taisyklingai ją laiko, prašo paskaityti. • Varto knygeles, ieško įvardintų daiktų ir su auklėtojos pagalba juos suranda, bando pavadinti. • Domisi nupieštais paveikslėliais, simboliais, klausinėja. <p>RAŠYMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rašinėja įvairiais rašikliais, brauko, taškuoja, kraiglioja. 	<p>kai kuriuos simbolius.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Imituoja skaitymą. • Saugo ir tausoja knygas. • Žino keletą abėcėlės raidžių. • Supranta žodžių: puslapis, sakinys, žodis, raidė reikšmę. • Suvokia skaitymo kryptį. <p>RAŠYMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domisi rašymo priemonėmis, jomis naudojami. • Bando nukopijuoti raides. • Kopijuoja, piešia, mėgina parašyti ar parašo savo vardą spausdintinėmis raidėmis. • Dėlioja įvairias dėliones su raidėmis. • Suvokia rašymo kryptį. • Supranta rašymo kryptį, tikslus. 	<p>kai kuriuos simbolius.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Imituoja skaitymą. • Saugo ir tausoja knygas. • Žino keletą abėcėlės raidžių. • Supranta žodžių: puslapis, sakinys, žodis, raidė reikšmę. • Suvokia skaitymo kryptį. • Įsiklauso ir girdi atskirus žodžio garsus. • Skiria žodžius sudarančius garsus, skiemenis. • Atpažįsta ir pavadina kelis skiriamuosius ženklus. • Bando skaityti trumpus žodžius. <p>RAŠYMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domisi rašymo priemonėmis, jomis naudojami. • Bando nukopijuoti raides. • Kopijuoja, piešia, mėgina parašyti ar parašo savo vardą spausdintinėmis raidėmis. • Dėlioja įvairias dėliones su raidėmis. • Suvokia rašymo kryptį.
--	---	---	--	--

				<ul style="list-style-type: none"> • Supranta rašymo kryptį, tikslus. • Bando rašyti elementarius žodelius.
Pažinimo k. Aplinkos pažinimas	<p>Nuostata Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</p> <p>Gebėjimai Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stebi, tyrinėja įstaigos, grupės aplinką, domisi joje esančiais daiktais; žino jų laikymo vietą. • Žaidžiant mokosi daiktą paimti ir su auklėtojos pagalba padėti jį atgal į vietą. • Pastebi pasikeitimus grupėje. • Apžiūrinėja naują aplinką, paduotus daiktus, trumpam atkreipia dėmesį į save veidrodyje. • Domisi gamta ir jos reiškiniais. Vaikštinėdami kieme klausinėja, stebi, liečia (augalus, akmenukus, smėlį, gyvūnus ir t.t.). • Liečia ragauja, uodžia, krato, judina, paima, deda vieną prie kito žaislus ir kitus daiktus. • Renka gamtinę medžiagą. • Pamėgdžiodami suaugusius bando šukuotis, šluostyti stalą, paduoti maisto naminiams 	<ul style="list-style-type: none"> • Atpažįsta, įvardija, pavaizduoja 3–5 augalus, gyvūnus, daiktus • Skiria metų laikus, įvardija paros ciklą, sieja su savo gyvenimo ritmu. • Skiria atskirus gamtos reiškinius, dangaus kūnus. • Pasakoja apie save, kur gyvena, kas patinka. • Pasakoja apie savo šeimą, pasako tėvelių profesijas. • Domisi, ieško, randa, tyrinėja, analizuoja gamtoje surastą gamtinę medžiagą. • Pažįsta, pavadina pagrindines spalvas. • Grupuoja grupėje esančius daiktus. • Skiria gyvūnus ir jų jauniklius, juos pavadina, įvardina kur gyvena. • Nusako daikto pagaminimo seką 	<ul style="list-style-type: none"> • Atpažįsta, įvardija, pavaizduoja 3–5 augalus, gyvūnus, daiktus • Skiria metų laikus, įvardija paros ciklą, sieja su savo gyvenimo ritmu. • Skiria atskirus gamtos reiškinius, dangaus kūnus. • Pasakoja apie save, kur gyvena, kas patinka. • Pasakoja apie savo šeimą, pasako tėvelių profesijas. • Domisi, ieško, randa, tyrinėja, analizuoja gamtoje surastą gamtinę medžiagą. • Pažįsta, pavadina pagrindines spalvas. • Grupuoja grupėje esančius daiktus. • Skiria gyvūnus ir jų jauniklius, juos pavadina, įvardina kur gyvena. • Nusako daikto pagaminimo seką. • Žino, kad reikia taupyti vandenį ir kt. gamtos

		<p>gyvūnui, palaistyti augalą ir pan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kelių žodžių sakiniiais kalba apie savo šeimą. 		<p>dovanas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domisi kompiuteriu bei kt. techninėmis priemonėmis. • Skiria realybę nuo prasimanymų, fantazijų. • Samprotauja apie profesijos pasirinkimą.
<p>Pažinimo k.</p> <p>Skaičiavimas ir matavimas</p>	<p>Nuostata Nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas.</p> <p>Gebėjimai Geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, naudotis skaitmenimis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradedama suvokti laiko tėkmę ir trukmę</p>	<p>SKAIČIAVIMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sugeba pasakyti ar parodyti pirštais kiek turi metų. • Žaisdami pastebi, kai žaislas būna paslepiamas, jį randa. • Pasako ko trūksta mašinai, katytei, žmogui. <p>MATAVIMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kai nori ką nors pasiekti, atsineša kėdę. • Iš įvairių detalių atrenka ir mauna žiedus ant stiebo. • Stato, dėlioja, lygina daiktus, žaislus pagal dydį, spalvą, formą. • Sumauna bokštelius nuo didžiausio iki mažiausio. • Parodo patį didžiausią ar mažiausią daiktą (pvz.: pati didžiausia grupėje mašina ir t.t.). 	<p>SKAIČIAVIMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pradedama skaičiuoti, lyginti daiktus. • Skaičiuoja nuo 1 iki 5, iki 10. Išrikiuoja daiktus į vieną, dvi eiles. • Vartoja kelintinius skaitvardžius, žino skaičių kaimynus. • Vardina savaitės dienas. • Atpažįsta skaičius iki 5, iki 10, bando juos užrašyti. <p>MATAVIMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skiria sąvokas daug ir mažai, aukštas ir žemas, sunkus ir lengvas, storas ir plonas. • Sudeda daiktus pagal kokį nors požymį. • Apibūdinti dydžių skirtumus. • Nusako kryptį, skiria kairę ir dešinę savo 	<p>SKAIČIAVIMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pradedama skaičiuoti, lyginti daiktus. • Skaičiuoja nuo 1 iki 5, iki 10, 20. Išrikiuoja daiktus į vieną, dvi eiles. • Vartoja kelintinius skaitvardžius, žino skaičių kaimynus. • Vardina savaitės dienas. • Atpažįsta skaičius iki 5, iki 10, bando juos užrašyti. • Supranta, vartoja žodžius: sudėti, pridėti, atimti. <p>MATAVIMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skiria sąvokas daug ir mažai, aukštas ir žemas, sunkus ir lengvas, storas ir plonas. • Sudeda daiktus pagal kokį nors požymį. • Apibūdinti dydžių skirtumus.

			<p>kūno pusę.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Įvertina atstumą iki regimo daikto. • Eksperimentuoja smėliu, vandeniū. • Lygina geometrines formas, jas pavadina. • Nusako daiktų padėtį vienas kito atžvilgiu. • Skiria sąvokas: šiandien, vakar, rytoj. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nusako kryptį, skiria kairę ir dešinę savo kūno pusę. • Įvertina atstumą iki regimo daikto. • Eksperimentuoja smėliu, vandeniū. • Lygina geometrines formas, jas pavadina. • Nusako daiktų padėtį vienas kito atžvilgiu. • Skiria sąvokas: šiandien, vakar, rytoj. • Domisi laiko tėkme ir trukme.
<p>Meninė k.</p> <p>Meninė raiška</p>	<p>Nuostata Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.</p> <p>Gebėjimai Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</p>	<p>MUZIKA, ŠOKIS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reaguoja į judesius, muzikos garsus, balso intonacijas, išraiškingą mimiką sutelkdamas žvilgsnį, nustodamas judėti arba pradėdamas judėti. • Įdėmiai klausosi muzikos ir aplinkos garsų, mėgdžioja suaugusiųjų balso intonacijas, muzikos garsus, dviejų – trijų garsų melodijas. • Spontaniškai žaidžia balso intonacijomis. • Skambant muzikai ritmiškai ploja, trepsi, 	<p>MUZIKA, ŠOKIS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dainuoja trumpas, aiškaus ritmo dainas. • Tyrinėja savo balso galimybes. • Žaidžia muzikinius žaidimus. • Žaidžia vaizduojamuosius šokamuosius žaidimus. • Klausosi vokalinės ir instrumentinės muzikos įrašų, „gyvos“ muzikos. • Atpažįsta kai kuriuos instrumentus • Ritminiais, melodiniais instrumentais 	<p>MUZIKA, ŠOKIS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dainuoja trumpas, aiškaus ritmo dainas. • Tyrinėja savo balso galimybes. • Žaidžia muzikinius žaidimus. • Žaidžia vaizduojamuosius šokamuosius žaidimus. • Klausosi vokalinės ir instrumentinės muzikos įrašų, „gyvos“ muzikos. • Atpažįsta kai kuriuos instrumentus. • Ritminiais, melodiniais instrumentais

		<p>tūpčioja, barškina, stuksena koku nors daiktu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Susipažįsta ir klausosi įvairių muzikinių kūrinėlių. • Mėgdžioja žaidimų judesius, spontaniškai žaidžia rankų ir kojų judesiais reaguodamas į muziką. <p>ŽAIDIMAI, VAIDYBA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Žaidžia žaidimus tokius kaip: „Virus viru košę“, „Gydu gydu kateles“, „Mylu mylu spust“. • Laikydamas rankoje žaislą, jį judina, burzgia, barškina. • Klausydami auklėtojos skaitomos pasakos ir stebėdami jos judesius, bando juos atkartoti. • Imituoja dangaus kūnų, gamtos reiškinių judesius (saulė šviečia, vėjas pučia ir kt.). <p>VIZUALINĖ RAIŠKA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stengiasi dainuoti kartu su suaugusiais, bando atlikti judesius. • Grodamas koku nors 	<p>pritaria dainoms, melodijoms.</p> <p>ŽAIDIMAI, VAIDYBA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Imituoja dangaus kūnų, gamtos reiškinių gyvūnų, augalų judesius. • Mėgdžioja išgirstas intonacijas, parodytus veiksmus. • Kalba apie tai, ką daro. • Vaidina trumpus kūrinėlius. • Spontaniškai improvizuoja žaidimų metu. <p>VIZUALINĖ RAIŠKA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tyrinėdamas dailės priemones ir medžiagas išbando naujus jų panaudojimo būdus. • Reiškia emocijas, įspūdžius dailės priemonėmis ir medžiagomis. • Savo piešiniuose įžvelgia daiktus ar įvykius. . 	<p>pritaria dainoms, melodijoms.</p> <p>ŽAIDIMAI, VAIDYBA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Imituoja dangaus kūnų, gamtos reiškinių gyvūnų, augalų judesius. • Mėgdžioja išgirstas intonacijas, parodytus veiksmus. • Kalba apie tai, ką daro. • Vaidina trumpus kūrinėlius. • Spontaniškai improvizuoja žaidimų metu. <p>VIZUALINĖ RAIŠKA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tyrinėdamas dailės priemones ir medžiagas išbando naujus jų panaudojimo būdus. • Reiškia emocijas, įspūdžius dailės priemonėmis ir medžiagomis. • Savo piešiniuose įžvelgia daiktus ar įvykius.
--	--	--	--	--

		<p>instrumentu, improvizuoja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Susipažįsta su piešimo priemonėmis, bando piešti piršteliu. • Mokosi taisyklingai laikyti piešimo priemonę. • Taškuodamas, keverzodamas linijomis, sparčiai pribrauko vieną po kito popieriaus lapus. • Eksperimentuoja, pratinasi dažyti viena, vėliau keliomis spalvomis. • Eksperimentuoja tapymą kempine, pradžioje brauko lyg teptuku, vėliau nudžiunga pastebėję, kad baksnojant atsiranda daug dėmių. • Minko nedidelį molio, modelino, plastilino gabalą, bando sujungti atskiras detales, kočioja. 		
<p>Meninė k.</p> <p>Estetinis suvokimas</p>	<p>Nuostata Domisi, gėrįsi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.</p> <p>Gebėjimai Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Džiaugiasi ir grožisi savo ir kitų darbais. • Iš įvairių piešinių (daiktų ir kt.) geba išsirinkti, parodyti jam labiausiai patinkančią ir tai parodyti savo emocija, mimika ar judesiais. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atpažįsta girdėtus muzikos kūrinius, matytus šokius, ratelius, dailės kūrinius. • Reaguoja girdėdamas dainų garsų, žodžių, intonacijų skambesį. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atpažįsta girdėtus muzikos kūrinius, matytus šokius, ratelius, dailės kūrinius. • Reaguoja girdėdamas dainų garsų, žodžių, intonacijų skambesį. • Dainuoja, šoka,

	<p>savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno, estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Išgirdęs jau girdėtą ir patikusių melodijų vaikas ima pagal ją niūniuoti, dainuoti ar šokti. • Dalyvauja trumpuose grupės pasirodymuose, renginiuose kartu su pedagogais ir tėveliais. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dainuoja, šoka, vaidina. • Grožisi ir gėrasi savo ir kitų kūryba, nuomonę argumentuoja. • Skiria linksmą ir liūdną muziką. 	<p>vaidina.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grožisi ir gėrasi savo ir kitų kūryba, nuomonę argumentuoja. • Skiria linksmą ir liūdną muziką.
<p>Sveikatos saugojimo k.</p> <p>Iniciatyvumas ir atkaklumas</p>	<p>Nuostata Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.</p> <p>Gebėjimai Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusiųjų pagalbą, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Atkakliai rodo stiprų savojo „aš“ pojūtį. Nurodinėja, ką daryti (kitam asmeniui) pvz.: sėsk čia! Paduok žaislą! • Tiesia kamuoliuką pedagogui, žiūri į akis, šypsosi. Žaidžiant žaidimus su suaugusiuoju, tiesia delniuką prašydamasis jį pakartoti. • Bando įdėti vieną indelį į kitą. • Ima šukas ir šukuoja lėlę. • Stebi kaip auklėtoja pastato bokštelį ir pats ima kaladėles, stato panašų bokštą. • Veda pedagogą prie judančio žaislo. Prašo parodyti kaip reikia žaisti, ir jis pats žaidžia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laisvai juda erdvėje. • Žaidžia mėgstamus žaidimus, • Pats nusprendžia kada keisti veiklos pobūdį. • Ieško būdų norimam daiktui gauti. • Laikosi taisyklių.. • Išbando naują veiklą.. • Prireikus kreipiasi pagalbos į draugus ar suaugusiųjų. • Įveikia įvairius kliūčių ruožus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laisvai juda erdvėje. • Žaidžia mėgstamus žaidimus, • Pats nusprendžia kada keisti veiklos pobūdį. • Ieško būdų norimam daiktui gauti. • Laikosi taisyklių. • Išbando naują veiklą. • Prireikus kreipiasi pagalbos į draugus ar suaugusiųjų.

<p>Pažinimo k.</p> <p>Tyrinėjimas</p>	<p>Nuostata Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.</p> <p>Gebėjimai Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ima, liečia, stumia, pasitraukia, apglėbia, ridena, krapšto, spaudo, mėto, ragauja. Eksperimentuoja su daiktais, žaislais. • Stebi gamtoje skraidančius vabzdžius (bites, mutes), ropojančius vabaliukus (boružes, skruzdėles), medžius, augalus, jų žiedus, sėklas. • Žaidžia su įvairia gamtine medžiaga: vandeniu, smėliu, kaštonais, giliukais, akmenukais. • Juda, kartoja judesius, praktikuojasi. • Tyrinėja viską, kas yra aplinkui; jie ima, juda, liečia, stebi, klauso, bando išardyti, bando sudėti, bendrauja su artimais žmonėmis ir vaikais. • Kartoja tą patį žaidimą, prašo dar kartą paskaityti tą pačią knygutę, pažiūrėti filmuką ar paveikslėlį. 	<ul style="list-style-type: none"> • Žino kaip reikia elgtis su pavojingais daiktais. • Domisi kaip naudotis naujais, nežinomais daiktais. • Paaiškina kam skirtos pasirinktos priemonės. • Tyrinėja artimiausioje aplinkoje esančius daiktus. • Bando, ką galima ridenti, skraidinti. • Grupuoja daiktus. • Atlieka bandymus, tyrinėja, eksperimentuoja. • Stebi ir komentuoja besikeičiančią gamtą, aplinką. 	<ul style="list-style-type: none"> • Žino kaip reikia elgtis su pavojingais daiktais. • Domisi kaip naudotis naujais, nežinomais daiktais. • Paaiškina kam skirtos pasirinktos priemonės. • Tyrinėja artimiausioje aplinkoje esančius daiktus. • Bando, ką galima ridenti, skraidinti. • Grupuoja daiktus. • Atlieka bandymus, tyrinėja, eksperimentuoja. • Stebi ir komentuoja besikeičiančią gamtą, aplinką.
<p>Socialinė k.</p>	<p>Nuostata Nusiteikęs ieškoti</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Žaidžia su vienas į kitą įdedamais indeliais. Kelis 	<ul style="list-style-type: none"> • Bando spręsti kilusius konfliktus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bando spręsti kilusius konfliktus.

<p>Problemų sprendimas</p>	<p>išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.</p> <p>Gebėjimai</p> <p>Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.</p>	<p>kartus bando didesnę indelį įdėti į mažesnę. Susidūręs su kliūtimi pats ieško sprendimo būdų, nepasisiekus, laukia auklėtojos pagalbos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lauke renka gamtinę medžiagą (kankorėžius, kaštonus) dėlioja juos į eilę pagal dydį, grupuoja. • Žaidžia stalo žaidimus (dėlioja kaladėles, korteles), stebi, kartoja auklėtojos veiksmus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prireikus tariasi su draugais ar suaugusiais, kreipiasi pagalbos. • Sprendžia galvosūkius. • Tyrinėja, išbando naujas veiklas. • Supranta, kad konfliktai sprendžiami nenaudojant fizinės jėgos. • Supranta tam tikrų įvykių priežastis ir galimas pasekmes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prireikus tariasi su draugais ar suaugusiais, kreipiasi pagalbos. • Sprendžia galvosūkius. • Tyrinėja, išbando naujas veiklas. • Supranta tam tikrų įvykių priežastis ir galimas pasekmes.
<p>Meninė k.</p> <p>Kūrybiškumas</p>	<p>Nuostata</p> <p>Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.</p> <p>Gebėjimai</p> <p>Savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas, ir jas savitai įgyvendina.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piešia, keverzoja, tapo įvairius brūkštelėjimus, linijas visame lape. • Bando tapyti keliomis spalvomis, atsiranda simboliai. • Minko, maigo, spaudinėja, antspauduoja įvairiomis dailės raiškos priemonėmis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Išvelgia naujas įprastų daiktų savybes. • Vaizdingai pasakoja, kuria istorijas. • Sugalvoja įdomių idėjų, skirtingų veikimo būdų. • Eksperimentuoja, tyrinėja, kuria, gamina. • Įvardija pojūčius kuriuos sukelia jo sukurti dailės kūriniai. • Inscenizuoja pasakos herojus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Išvelgia naujas įprastų daiktų savybes. • Vaizdingai pasakoja, kuria istorijas. • Sugalvoja įdomių idėjų, skirtingų veikimo būdų. • Eksperimentuoja, tyrinėja, kuria, gamina. • Įvardija pojūčius kuriuos sukelia jo sukurti dailės kūriniai. • Eksperimentuoja su įvairiomis dailės raiškos priemonėmis.

			<ul style="list-style-type: none"> • Žaidžia socialinius žaidimus. • Kuria pasaką, ar jos dalį, pabaigą. • Eksperimentuoja su įvairiomis dailės raiškos priemonėmis. • Apibūdina ir papasakoja ką pavaizdavo ar nupiešė. • Antrines žaliavas naudoja kūrybinėje veikloje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Antrines žaliavas naudoja kūrybinėje veikloje.
Pažinimo k. Mokėjimas mokytis	<p>Nuostata Noriai mokosi, džiaugiasi tuo ką išmoko.</p> <p>Gebėjimai Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, sprenddamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vaikai mėgdžioja suaugusius: valo žaisliniu dulkių siurbliu kambarį, lygina drabužius, dengia stalą, rengiasi paltą ima pinigine „eidamas į parduotuvę“, kloja lovą, skambina telefonu ir t.t. • Su kitais bendraamžiais vaidina nedideles sceneles: rūpinasi lėlėmis, vaizduoja kokį nors gyvūnėlį, važiuoja automobiliu ar traukiniu. • Išbando įvairius veiksmus su daiktu (stumia, ridena, kelia ir kt.), stebi kas vyksta, pakartoja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Išbando įvairius veiksmus su daiktu • Parodo, pasako, ką nori išmokti. • Pasiūlo naujų žaidimų, kitos veiklos. • Imasi iniciatyvos, suvokia ir komentuoja padarinius. • Pasako, ką veikė ir ką išmoko. • Žino kur gali rasti reikiamą informaciją, ar kas gali padėti ją surasti. • Mokosi stebėdamas suaugusįjį, draugus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Išbando įvairius veiksmus su daiktu. • Parodo, pasako, ką nori išmokti. • Pasiūlo naujų žaidimų, kitos veiklos. • Imasi iniciatyvos, suvokia ir komentuoja padarinius. • Pasako, ką veikė ir ką išmoko. • Žino kur gali rasti reikiamą informaciją, ar kas gali padėti ją surasti. • Mokosi stebėdamas suaugusįjį, draugus. • Samprotauja apie mokymąsi mokykloje.

PROGRAMOS ĮGYVENDINIMUI NAUDOJAMOS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRIEMONĖS

Priemonės socialinei kompetencijai ugdyti

Priemonių grupės	Pagrindinės ugdymo priemonės	Papildomos ugdymo priemonės
1.Individualaus naudojimo priemonės	Asmeninis žaislas, albumas, segtuvas (su šeimos ar grupės gyvenimo nuotraukomis, piešiniais ir kt.)	Pratybų knygelės; ūgio matuoklė; aplankai (darbeliams sudėti); kalendoriai (stalo, sienos, proginiai) ir pan.
2.Bendro naudojimo priemonės	Popierinės kortelės vardui, užrašams; žaislai vaikams džiuginti (žaidimui su muilo, vandens burbulais, balionai); Lietuvos ir regiono žemėlapiai; Lietuvos Respublikos vėliava (maža); gaublys, saugaus eismo ir elgesio kortelės, knygelės, paveikslėliai, dėlionės, stalo žaidimai, nuotaikų kortelės; siužetiniai žaislai (lėlės, vežimėliai, baldai, indeliai, drabužiai, įvairių profesijų atributai; automobiliai, buties ir kt. daiktai; žaidimai poromis, keliese (domino, loto); atsipalaidavimo žaislai (minkšti žaislai, kamuoliukai spaudymui rankomis; priemonės šviesos ir šešėlių žaismui; veidrodžiai; raminančios, aktyvinančios ir kt. muzikos įrašai ir kt.	Švenčių atributika (popierinės girliandos, širdelės, kaukės, žaislai eglutei, konfeti ir kt.); pasaulio žemėlapis, įvairūs vietovių, kelionių ir kt. žemėlapiai; Lietuvos Respublikos herbas, gimtojo miesto herbas; socialinio turinio vaikiškos knygos, žurnalai; interesų, talentų kortelės, paveikslėliai; poelgio-pasekmės paveikslėliai arba kartoninės dėlionės; siužetiniai ir minkšti žaislai, daiktų modeliai; žaislai, skirti žaidimui poromis (šachmatai, šaškės), keliese (įvairūs stalo žaidimai); žaislai-galvosūkių; statybinės detalės su sraigtais ir veržlėmis (medinės, plastmasinės, metalinės ir kt.), kaladėlės (Duplo, Lego ir kt.), teminiai jų rinkiniai, konstruktoriai, mozaikos, medinės, plastmasinės, kartoninės dėlionės (Puzzle ir kt.); širmelės, užtiesalai, dėžės, krepšiai, pagalvėlės, kilimėliai; vaikiška bižuterija (karoliai, segės, dirželiai), rūbai, skraistės ir kt., skirti persirenginėjimui, „puošimuisi“; kompiuteriniai žaislai, skatinantys vaiką išbandyti naują ir kt.

Priemonės komunikavimo kompetencijai

Priemonių grupės	Pagrindinės ugdymo priemonės	Papildomos ugdymo priemonės
1.Individualaus naudojimo priemonės	Popierius (kortelės, juostelės, lapeliai); asmeninė knygelė; rašikliai, pieštukai; popieriniai lipdukai (įvairaus dydžio kortelės); atvirukai, vokai, laiškų rašymo lapeliai ir kt.	Atskiri pratybų lapai, įvairių užduočių vaikui rinkinys; lipdukai-raidynai, skaitmenys; knygelės asmeniniam raidynėliui, žodynėliui sudaryti ir pan.
2.Bendro naudojimo priemonės	Knygos vaikams (knygelės, žurnalai, vaikiškos enciklopedijos, dailės albumai ir kt.); raidynai; žodžių kortelės, juostelės; stalo žaidimai su raidėmis, užrašais skirti kalbai ugdyti; kubeliai, automobiliai ir kt. su užrašais; pasakų, muzikos įrašai (kompaktiniai diskai, garso kasetės) ir kt.	Žaislinės knygelės vaikams (su iškirptais langeliais, perspektyviniu vaizdu, turinčios vaizdo ir garso efektų); pasakų veikėjų siluetai, figūrėlės; skirtukai, žymekliai knygoms; simboliniai lipdukai; receptų knygos, telefonų knygos vaikų žaidimams; spausdinimo mašinėlė, kompiuteris, kompiuterinės programos (pvz., programos, padedančios vaikui suvokti, kas yra šviesa, programos, skatinančios vaikus kurti muziką, modeliuoti daiktus, bandyti rašyti ir kt.)

Priemonės sveikatos saugojimo kompetencijai

Priemonių grupės	Pagrindinės ugdymo priemonės	Papildomos ugdymo priemonės
1.Individualaus naudojimo priemonės	Servetėlės, rankšluosčiai, dantų šepetėlis, pasta.	Pirštų, delnų, pėdų atspaudų darymo medžiagos (dažai, molis, smėlis ir kt.)

2.Bendro naudojimo priemonės	Higienos reikmenys (muilas); kaspiniai, skarelės, skraistės šokiui; lankai, šokdynės, virvutės, kamuoliai, kėgliai, badmintonas; treniruokliai (batutas ir kt.); šiurkštūs, gruoblėti kilimėliai; sūpuoklės, sienelės, kopėčios, laipiojimo virvės, gimnastikos suoleliai, čiužiniai; priemonės estafetėms, kliūtims; audeklo atraižos, elastingas popierius, rupus žvyras, nugludinti akmenėliai; paspirtukai; rogutės ir kt.	Kūno dažai; paveikslėliai, knygelės, dėlionės, loto augimo ir sveikatos temomis; vaikams pritaikyti indai ir stalo įrankiai, buities technika, skirta maistui ruošti; priemonės varstymui, segiojimui, raišiojimui; įvairios spynos, užraktai ir raktai; kabliukai; užsklandos; kamuoliai, skirti šokuoti, suptis; supamieji žaislai; grūdinimosi priemonės (indai vandeniui ir kt.); riedantys žaislai (karučiai, automobiliai, traukiniai ir kt.) ir pan.
------------------------------	--	---

Priemonės meninei kompetencijai

Priemonių grupės	Pagrindinės ugdymo priemonės	Papildomos ugdymo priemonės
1.Individualaus naudojimo priemonės	Piešimo popierius; pieštukai, akvarelė, guašas, pirštų ir kt. dažai, teptukai ir kt.	Piešimo sąsiuvinis; spalvoto popieriaus rinkinys; guašas, žirkklės ir kt.
2.Bendro naudojimo priemonės	Priemonės tapymui, piešimui, lipdymui, kūrybiniam darbams (įvairūs dažai: guašas, akvarelė, kreidelės, pastelė; klijai; balta ir spalvota kreida; pilki ir spalvoti pieštukai; įvairaus dydžio, pločio, storio teptukai; žirkklės, kanceliariniai peiliukai, pagaliukai ir kt.); priemonės darbo vietai uždengti; apranga darbui su dažais; širmelė ir kita įranga teatrui; pirštukų lėlės, lėlės marionetės, lėlės ant lazdelių ir kt.; apranga ir vaidybos atributika vaikams (skraistės, skrybėlės, bižuterija, karūnos ir kt.); muzikos instrumentai (molinukai, akmenukai, lazdelės, metalofonai, smuikas, išilginė fleita, kanklės, akordeonas, ritminiai mušamieji instrumentai (perkusija) ar savos gamybos instrumentai); muzikos centras arba garso grotuvas, būtiniausi įrašai (populiari, klasikinė, liaudies, vaikų ir kt. muzika); muzikos ženklų rinkiniai muzikos raštui (penklinių, natų, pauzių ženklai) ir kt.	Priemonės tapymui, grafiniams, taikomosios dailės darbams (kempinės, voleliai; tušas, plunksna; adatos, vašelis, siūlai); štam pavimo, antspaudavimo priemonės, formelės; molbertai; muzikinės dėžutės, muzikiniai žaislai ir pan.

Priemonės pažinimo kompetencijai

Priemonių grupės	Pagrindinės ugdymo priemonės	Papildomos ugdymo priemonės
1. Bendro naudojimo priemonės	<p>Vandenį geriantis popierius, vaškas, parafinas; žvakės; rašomoji lenta; lentynėlės, spintutės, dėžės, krepšiai žaislams, medžiagoms ir priemonėms;</p> <p>informaciniai leidiniai (knygos, plakatai, enciklopedijos, stalo žaidimai ir kt.); gyvūnų, augalų, gamtovaizdžių ir gamtos paminklų nuotraukos; skaičių, formų, dydžių, spalvų kortelės; priešingybių, priežasties-pasekmės, nuoseklumo, dalies ir visumos paveikslėliai, kortelės; smėlis, akmenukai, vanduo, gamtinė medžiaga; didinamieji stiklai, indai ir priemonės eksperimentavimui (mėgintuvėliai, piltuvėliai, vamzdžiai, matuokliai, pipetės, kempinės, vandenį sugeriančios medžiagos, indai bei priemonės žaidimui su smėliu ir vandeniu, muilo burbulai, žaislinės plunksnos ir kt.); laikrodis, kompasas, termometrai (vandens, oro, kūno šilumos), statoskopas, įvairios ilgio matavimo priemonės, svirtinės svarstyklės; skaičiavimo pagaliukai, skaičiuotuvai, specialios didaktinės skaičiavimo priemonės; erdvinės ir plokštuminės geometrinės figūros; pinigų pavyzdžiai; žaislai tapatinimui, grupavimui, rūšiavimui, serijų dėliojimui;</p> <p>išardomieji ir sudedamieji žaislai, daiktų modeliai; aitvarai (popieriniai, plastmasiniai, medžiaginiai ir kt.) ir pan.</p>	<p>Flanelinė lenta, kilnojamoji magnetinė lenta (su muzikiniais priedais); puodeliai, laistytuvai gėlėms, gėlių žemė; žmonių buities, profesijų atributai: įrankiai, rakandai (sodo įrankiai, namų tvarkymo priemonės, meistravimo įrankiai ir priemonės); tikra buitinė technika: radijo aparatai, fotoaparatai, telefonai, žibintuvėliai; techniniai žaislai (žybsintys, pypsintys; prisukami, inerciniai, elektriniai, t.y. su elementais); vėjo, vandens malūnai, parašiutai; galvosūkių, labirintai; gamtos garsų įrašai, filmuota medžiaga; magnetai ir pan.</p>

Baldai: vaikiški staliukai, kėdutės, lovytės, spintelės, komodos, siužetiniai baldeliai, nameliai, suoliukai, sekcijos ir kt.

Pastaba. Individualias ir bendro naudojimo priemones ugdomajai veiklai pedagogas pasirenka atsižvelgdamas į vaikų amžių, gebėjimus, pomėgius, individualias savybes, poreikius.

NAUDINGOS INTERNETINĖS NUORODOS

Dailei ir darbeliams:

[Linksmi darbeliai įvairia tematika](http://www.dltk-kids.com/) – <http://www.dltk-kids.com/>

[Tūkstančiai kūrybinių darbų įvairiomis technikomis](http://www.makingfriends.com/) 2–15 metų vaikams – <http://www.makingfriends.com/>

[Origamio šalis – Orilandas](http://www.oriland.com/index.asp) – <http://www.oriland.com/index.asp>

[Lengvi lankstiniai ir darbeliai vaikams](http://www.tammyyee.com/origami.html) – <http://www.tammyyee.com/origami.html>

[Popieriniai žaislai, modeliukai, lėktuvai, dovanos, kepurės, popierinės mašinos ir motociklai](http://www.kinderart.com/) – <http://www.kinderart.com/>

[Puikūs 3D darbeliai iš popieriaus](http://cp.c-ij.com/english/3D-papercraft/index.html) – <http://cp.c-ij.com/english/3D-papercraft/index.html>

[Įvairūs origamio darbai su schemomis](http://dev.origami.com/diagram.cfm) – <http://dev.origami.com/diagram.cfm>

[Viena didžiausių ir išsamiausių meno kolekcijų internete](http://www.abcgallery.com/) – <http://www.abcgallery.com/>

[Žinios apie meną: įvairios technikos, pagrindiniai dailės principai, meno stiliai, žymiausi menininkai, žaidimai](http://www.sanford-artedventures.com/). – <http://www.sanford-artedventures.com/>

[Mokykis piešti](http://www.billybear4kids.com/Learn2Draw/Learn2Draw.html) – <http://www.billybear4kids.com/Learn2Draw/Learn2Draw.html>

www.rankdarbiai/piesimas-ant-akmens

Dailei – www.lobzik

Origamis – www.kusudama

Filmuotos pamokėlės:

<http://www.youtube.com/watch?v=CmKVMIHFXs8&feature=related>

<http://www.youtube.com/watch?v=HnfjBxNIfcY&feature=fvwrel>

<http://www.youtube.com/watch?v=3krZoxsu6to&feature=related>

<http://www.prittworld.com/lt/tritt-world/kurybines-idejos/kaledos-ziema/seniu-besmegeniu-girlianda.html>

Pasakos, eilėraščiai, mįslės, patarlės:

www.pasakukampelis.comyr.com

www.portalas.dainutekstai.lt

<http://eilerastukaivaikams.blogspot.com/2011/02/dziaugiasi-grobiu-peliukas-tai-bent.html> – eilėraščiai, animaciniai filmukai, piešinukai vaikams, pirštukų žaidimai, eiliuotos pasakos, dainelės, melodijos.

Skaidrių kūrimui PowerPoint programa:

www.heathersanimations.com

<http://www.freeppt.net/animal-backgrounds.html>

<http://www.free-power-point-templates.com/education-powerpoint-slide-designs/>

Judantys paveikslėliai – www.smailikai.com

Paveikslėliai spalvinimui:

www.mors-papirklip.dk

www.coloring-pictures.net

Interaktyvioms muzikos pamokoms:

http://vma.emokykla.lt/moodle_upc/moodle19/course/upc_category.php

http://www.emokykla.lt/svetaines/Lietuviu_muzika/myweb2/index.htm

http://www.emokykla.lt/svetaines/vartai/liuvos_kompozitoriai/index.htm

<http://www.musictechteacher.com/musicquizzes.htm>

http://www.musictechteacher.com/quiz_help_instrument.htm

http://www.musictechteacher.com/quiz_help_majorscales.htm

http://www.musictechteacher.com/quiz_rhythmquiz01.htm

http://www.bbc.co.uk/northernireland/schools/4_11/music/mm/index.shtml

Lopšinės – <http://www.lopsiniuradijas.lt/>

Tiesioginė transliacija iš Kalėdų senio ofiso:

http://www.santaclauslive.com/main.php?link=santa_claus_live&kieli=eng&pid=2

Senoji animacija:

<http://smailas.net/>

<http://www.vaikam.eu/>

www.pasakukampelis.comyr.com

Naudingos svetainės:

<http://www.bitute.lt>

<http://www.tindirindi.lt>

<http://www.emokykla.lt/lt.php>

Elektroninė enciklopedija – <http://www.ipc.lt>

Ar žinai, kad... – www.lizdas.lt

<http://www.ikimokyklinis.lt/> tinklalapio skiltyje „Biblioteka“ galima rasti keletą vaikams skirtų trumpų filmukų saugos tema, kuriuose veikejas šuo Amsis pasakoja, kaip dera elgtis viename ar kitose situacijose. Pavyzdžiui, filmuke „Kelyje“ (<http://www.ikimokyklinis.lt/index.php/biblioteka/metodiniai-leidiniai/lietuvas-policija-vaikams--kelyje-/5869>).
<http://www.upc.smm.lt/ugdymas/ikimokyklinis/medziaga.php/>

Mokomosios priemonės vaikams:

<http://www.ziburelis.lt/>

Kalbai ugdyti, logopediniai užsiėmimai, straipsniai – <http://www.elogopedai.lt>

<http://www.sesioszasys.lt>

V. UGDYMO PASIEKIMAI IR VERTINIMAS

Vertinimas – tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymosi ypatumus bei daromą pažangą kaupimas ir apibendrinimas. Vertinimo sampratos pamatas – atskleisti, ką vaikas žino ir gali, kokie jo pasiekimai. Nuolat stebint vaiką, stengtis išsiaiškinti, ką jis labiausiai mėgsta veikti, kokius žaidžia žaidimus, kas jam kelia baimę, kas nepatinka, kokia dažniausiai būna jo nuotaika, kaip jis bendrauja su suaugusiais, kaip reiškia pyktį. Be to, kas būdinga jo raidai ir pasaulio pažinimo būdai, kokie jo pomėgiai, poreikiai, elgesio ypatumai, ar jis moka klausyti, ar girdėti, kas jam sakoma.

Vertinimą atlieka vaiką ugdančios auklėtojos, logopedė, tėvai.

Vertinimo medžiaga dokumentuojama vaiko pasiekimų aplanke. Vaiko vertinimo duomenys neviešinami, garantuojamas aplanke laikymo saugumas.

Vaiko pasiekimai vertinami periodiškai: nuo rugsėjo pradžios iki lapkričio pabaigos, kad pažinti vaiką, nustatyti jo pasiekimų lygį, bei numatyti jo ugdymo kryptis ir uždavinius, ir nuo balandžio pabaigos iki birželio pabaigos, kad būtų galima stebėti vaiko ugdymosi ir ugdymo turinio proceso ryšį. Iškilus būtinybei taikomas tarpinis vertinimas.

Vertintojai nustato, kuriame pasiekimų žingsnyje yra vaikas, palygindami jo kalbos, bendravimo, elgesio situacijas, kūrybos darbelius su pasiekimų žingsnių aprašymus.

Informacija pateikiama tėvams susirinkimų ir individualių pokalbių metu.

VI. NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-627 (su visais aktualiais pakeitimais).
 2. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Projekto „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtra“
 3. Monkevičienė O., Tarasovienė A., Bartkevičienė V., Matlašaitienė R., Gražienė V., Glebuviene V., Katinienė A., Rimkienė R., Juraitienė I., Aukštakalnytė D. Ankstyvojo ugdymo vadovas. Vilnius. 2001.
 36. Gražienė V., Rimkienė R. Ikimokyklinio ugdymo gairės. Vilnius. 1993.
 37. Tautinė mokykla. Kaunas. 1989.
 38. Caughlin P. A. Į vaiką orientuotų grupių kūrimas. Vilnius. 1997.
 39. Vaiko teisių konvencija. Lietuvos nacionalinis UNICEF komitetas. 2000.
 40. Žukauskienė R. Raidos psichologija. Vilnius. 1996.
 41. Vaikų brandumas mokyklai. Vilnius. 2001.
 42. Adaškevičienė E. Mažųjų sporto abėcėlė. Kaunas. 1990.
 43. Katinienė A. Vaiko muzikinės kultūros ugdymas darželyje. Vilnius. 1998.
-

Pasvalio r. Pumpėnų gimnazijos
 ikimokyklinio ugdymo

„ _____ „ grupė

201 –201 m. m.

Vaiko ugdymo(-si) ir pažangos vertinimas

Vaiko vardas, pavardė _____, vaiko amžius _____

Nr.	VEIKLOS SRITIS	ŽINGSNIS (ruduo)	ŽINGSNIS (pavasaris)
1.	KASDIENIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI		
2.	FIZINIS AKTYVUMAS		
3.	EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA		
4.	SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ		
5.	SAVIVOKA IR SAVIGARBA		
6.	SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS		
7.	SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS		
8.	SAKYTINĖ KALBA		
9.	RAŠY TINĖ KALBA		
10.	APLINKOS PAŽINIMAS		
11.	SKAIČIAVIMAS IR MATAVIMAS		
12.	MENINĖ RAIŠKA		
13.	ESTETINIS SUVOKIMAS		
14.	INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS		
15.	TYRINĖJIMAS		
16.	PROBLEMŲ SPRENDIMAS		
17.	KŪRYBIŠKUMAS		
18.	MOKĖJIMAS MOKYTIS		

PASTABOS (rudeni)	PASTABOS (pavasari)

Auklėtoja: _____ (vardas, pavardė) _____ (parašas)

_____ (vardas, pavardė) _____ (parašas)